

Πανεπιστήμιο Κύπρου
University of Cyprus

Χρηματοοικονομική Παιδεία στην Κύπρο: Δράσεις σε Διδασκαλία και Έρευνα

Ανδρέας Μιλιδώνης

Αναπληρωτής Καθηγητής Χρηματοοικονομικής
@A_Milidonis

21 Σεπτεμβρίου 2021

Γιατί χρειαζόμαστε Χρηματοοικονομική Παιδεία:

- Το επίπεδο Χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού στην Κύπρο είναι χαμηλό σε σχέση με την ΕΕ
 - Andreou and Philip (2018)
 - Kyriakou (2021)
- Με βάση την πιο πρόσφατη μελέτη της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (Kyriakou, 2021), ιδιαίτερα χαμηλός Χρηματοοικονομικός Αλφαριθμητισμός εντοπίζεται στις:
 - Νεαρότερες ηλικίες
 - Γυναίκες
 - Ομάδες ατόμων που δεν είχαν επαφή με μαθήματα οικονομικών, πολιτικής οικονομίας ή/και λογιστικής.

Ενέργειες Πανεπιστημίου Κύπρου για ενίσχυση Χρηματοοικονομικής Παιδείας:

1. Σεπτέμβριος 2015:

- Μετά από πρόσκληση του Υπουργείου Παιδείας ο αείμνηστος Γιώργος Νησιώτης και ο υποφαινόμενος εισηγηθήκαμε αντικατάσταση του μαθήματος Εμπορικών με μάθημα Χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης (παιδείας).

2. Καλοκαίρι 2016:

- Θερινό Σχολείο για τελειόφοιτους Λυκείου για Χρηματοοικονομική Παιδεία.

Ενέργειες Πανεπιστημίου Κύπρου για ενίσχυση Χρηματοοικονομικής Παιδείας:

3. Σεπτέμβριος 2020 - Διδασκαλία:

Για την αντιμετώπιση του χρηματοοικονομικού αναλφαριθμητισμού στην Κύπρο και την αύξηση της χρηματοοικονομικής γνώσης ανάμεσα στους νέους:

- Μάθημα Χρηματοοικονομικής Παιδείας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ)
 - Στην Ελληνική γλώσσα
 - Επιλεγόμενο για όλους τους φοιτητές και φοιτήτριες του ΠΚ

- Μάθημα Προσωπικής Χρηματοοικονομικής (Personal Finance) στο ΠΚ
 - Στην Αγγλική γλώσσα
 - Υποχρεωτικό για τους φοιτητές/φοιτήτριες του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής (ΛΟΧ)
 - Διδάσκεται στο 1^ο εξάμηνο φοίτησης στο τμήμα ΛΟΧ

Ενέργειες Πανεπιστημίου Κύπρου για ενίσχυση Χρηματοοικονομικής Παιδείας:

4. Σεπτέμβριος 2020 – Έρευνα (σε εξέλιξη):
 - Η εισαγωγή του μαθήματος μας έδωσε την ευκαιρία να αναλύσουμε εάν:
 - Υπάρχει διάχυση γνώσης (spillover effect) μέσω του νεοεισαχθέντος μαθήματος Χρηματοοικονομικής Εκπαίδευσης σε ένα περιβάλλον χαμηλής χρηματοοικονομικής Παιδείας;
 - [Τα αποτελέσματα στις επόμενες διαφάνειες]

Ενέργειες Πανεπιστημίου Κύπρου για ενίσχυση Χρηματοοικονομικής Παιδείας:

5. Οκτώβριος 2020:

Εισήγηση (από Ζένιο, Καλλένο, Νησιώτη, και υποφαινόμενο) για τη [δομή](#) της Επιτροπής Θέσπισης Εθνικής Στρατηγικής για Χρηματοοικονομική Παιδεία (Financial Literacy).

THE CYPRUS INITIATIVE ON A NATIONAL STRATEGY

Why

Who

- Cyprus Securities and Exchange Commission
- Central Bank of Cyprus
- State Universities
- Cyprus Academy of Sciences, Letter, and Arts
- Bruegel think-tank

- Engage professional associations
 - Certified Financial Analysts (CFA)
 - Chartered Accountants
 - Banking Association
 - Insurance Association

- Engage Ministries of Finance and Education

[LINK](#) (slide 11 and 12)

Ενέργειες Πανεπιστημίου Κύπρου για ενίσχυση Χρηματοοικονομικής Παιδείας:

6. Νοέμβριος 2020:

- Αποδοχή πρόσκλησης από Επιτροπή Παιδείας Βουλής για συζήτηση θέματος Χρηματοοικονομικού Αναλφαβητισμού στην Κύπρο.
- Συμμετοχή στην ad-hoc Επιτροπή για θέσπιση Εθνικής Στρατηγικής για Χρηματοοικονομικό Αλφαβητισμό και Χρηματοοικονομική Παιδεία.

Ενέργειες Πανεπιστημίου Κύπρου για ενίσχυση Χρηματοοικονομικής Παιδείας:

7. Ιούνιος 2021 – Διδασκαλία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση:
 - Μετά από πρωτοβουλία του “The Junior & Senior School” και πρόσκληση του “CFA Society Cyprus”, προσφέραμε την ύλη και συνεχίζουμε να προσφέρουμε υποστήριξη για
 - Πιλοτικό (υποχρεωτικό) μάθημα Χρηματοοικονομικής Εκπαίδευσης στο πρόγραμμα σπουδών του “The Junior & Senior School”.
 - Το μάθημα ξεκίνησε το Σεπτέμβριο 2021 και θα διαρρέσει 39 εβδομάδες, με 1 περίοδο διδασκαλίας ανά εβδομάδα.

Η διδασκαλία σε αριθμούς.

Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κύπρου:

- Χρηματοοικονομικής Παιδείας
- Προσωπικής Χρηματοοικονομικής

Πότε και πόσα τμήματα προσφέρθηκαν;

Εξάμηνο	Προσωπική Χρηματοοικονομική (ΛΟΧ 221) - Αγγλικά	Χρηματοοικονομική Παιδεία (ΛΟΧ 101) - Ελληνικά
Χειμερινό 2020	2	2
Εαρινό 2021	1	
Καλοκαιρινό 2021		1
Χειμερινό 2021	2	2

Από που έρχεται η ζήτηση (εντός του Πανεπιστημίου Κύπρου)

1. Τμήμα Αγγλικών Σπουδών
2. Τμήμα Γαλλικών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
3. Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης
4. Τμήμα Επιστημών της Αγωγής
5. Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
6. Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
7. Τμήμα Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
8. [Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής]
9. Τμήμα Μαθηματικών και Στατιστικής
10. Τμήμα Μηχανικών Μηχανολογίας και Κατασκευαστικής
11. Τμήμα Νομικής
12. Τμήμα Οικονομικών
13. Τμήμα Πληροφορικής
14. Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Περιβάλλοντος
15. Τμήμα Φυσικής
16. Τμήμα Ψυχολογίας

Από ποια έτη έρχεται η ζήτηση (εντός του Πανεπιστημίου Κύπρου)

Έτος Σπουδών	ΛΟΧ 101	ΛΟΧ 221	Σύνολο
Πρωτοετής Προπτυχιακός	17	181	198
Δευτεροετής Προπτυχιακός	36	9	45
Τριτοετής Προπτυχιακός	67	2	69
Τεταρτοετής Προπτυχιακός	56	5	61
Πεμπτοετής Προπτυχιακός	1	2	3
Σύνολο	177	199	376

- 65% Γυναίκες
- 6% Φοιτητές Εξωτερικού (Erasmus)

Ερευνητικά αποτελέσματα
από την εισαγωγή των μαθημάτων:

- Χρηματοοικονομικής Παιδείας
- Προσωπικής Χρηματοοικονομικής

στο Πανεπιστήμιο Κύπρου (2020)

Ταυτότητα Έρευνας (1/3)

- Τίτλος: **“Financial Education and Spillover Effects”**
 - Στα ελληνικά: «Χρηματοοικονομική Εκπαίδευση και Διάχυση γνώσης»
- Ερευνητές:
 - Σταύρος Ζένιος, Θεοδόσης Καλλένος, Ανδρέας Μιλιδώνης, Γεώργιος Νησιώτης (†).
- Τα αποτελέσματα της μελέτης είναι προικαταρτικά.

Ταυτότητα Έρευνας (2/3)

- Η εισαγωγή του μαθήματος μας προσφέρει την ευκαιρία να εξετάσουμε εάν η γνώση εντός των αιθουσών διδασκαλίας, μεταφέρεται σε γονείς και φίλους εκτός των αιθουσών διδασκαλίας.
- Καταγράψαμε το επίπεδο χρηματοοικονομικής γνώσης
 - Σε φοιτητές/τριες που πήραν το μάθημα (Σεπτέμβριο 2020)
 - Σε φοιτητές/τριες που δεν πήραν το μάθημα (Σεπτέμβριο 2020)
 - Και σε φίλους και συγγενείς των πιο πάνω ομάδων
- Η καταγραφή της χρηματοοικονομικής γνώσης έγινε
 - Τόσο στην αρχή του μαθήματος (Σεπτέμβριο 2020)
 - Αλλά και στο τέλος του μαθήματος (Δεκέμβριο 2020)
 - Με το ερωτηματολόγιο του OECD/INFE (International Network on Financial Education) Toolkit (2018).

Ταυτότητα Έρευνας (3/3)

- Φοιτητές/τριες που πήραν το μάθημα: 134
- Φοιτητές/τριες που δεν πήραν το μάθημα: 150
- Γυναίκες: 71%
- Ηλικία 18-29: 97%

- Συγγενείς και φίλοι:
 - Φοιτητών/τριών που πήραν το μάθημα 84
 - Φοιτητών/τριών που δεν πήραν το μάθημα 51
 - Γυναίκες: 64%
 - Ηλικία μικρότερη από 50: 58%

Αποτελέσματα Έρευνας (1/2)

- Μέγιστη βαθμολογία για Χρηματοοικονομική γνώση: 7/7

Βαθμολογία φοιτητών εντός και εκτός του μαθήματος

Περιγραφή	N	Δειν 2020	Σεπ 2020	Διαφορά
Εντός και εκτός μαθήματος	284	4.774	4.19	0.585
Εντός του μαθήματος	134	5.91	4.515	1.396***
Εκτός του μαθήματος	150	3.76	3.9	-0.14
<u>Εντός του μαθήματος</u>				
– Χαμηλή Αρχική βαθμολογία	67	5.448	3.239	2.209***
– Υψηλή Αρχική βαθμολογία	67	6.373	5.791	0.582***

- Χαμηλή αρχική βαθμολογία: κάτω από 5/7

Αποτελέσματα Έρευνας (2/2)

⇒ Μεταφέρεται η βελτίωση της χρηματοοικονομικής γνώσης σε συγγενείς και φίλους;

Ευρήματα: Καταγράφουμε διάχυση της χρηματοοικονομικής γνώσης από την αίθουσα διδασκαλίας στον άμεσο περίγυρο (π.χ. γονείς) όταν υπάρχει συχνή επικοινωνία με τους γονείς.

Η συχνή επικοινωνία καταγράφεται ως ακολούθως:

- Οι φοιτητές/τριες ζουν στο σπίτι με τους γονείς.
- Οι φοιτητές/τριες δεν ζουν στο σπίτι με τους γονείς (π.χ. ενοικιάζουν), αλλά έχουν προσωπική επαφή (face to face), 5 ή περισσότερες φορές κάθε βδομάδα.

[Η μελέτη θα είναι διαθέσιμη πολύ σύντομα]

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Ερωτήσεις;

Επικοινωνία: Andreas.Milidonis@ucy.ac.cy

Βιβλιογραφία

- Andreou, Panayiotis C., and Dennis Philip, 2018, Financial Knowledge Among University Students and Implications for Personal Debt and Fraudulent Investments, *Cyprus Economic Policy Review* 12, 3–18.
- Kyriakou, George, 2021, Αποτελέσματα δειγματοληπτικής έρευνας για τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό στην Κύπρο, Central Bank of Cyprus
https://www.centralbank.cy/images/media/redirectfile/Financial%20Literacy/Financial-Literacy-Presentation-15-04-2021.pdf?fbclid=IwAR3dfjMrfVSCusRbaBudMqwFM9mymVEzQW2J8nC9cc1qn0o_QMFTnuiNcjc